

אסופות

מפרשיות הזמן ומן האסיף

זקן רבני מרוקו הגה"צ רבי יהושע ממאן במענה לשאלה במה הארכת ימים, מייצף:

לברך אשר יצר בכוונה

התורה מעוני... נפשי קשורה בעבותות אהבה לתורה... ואכן ב"ה בי התקיים מאמר חז"ל כל המקיים את התורה מעוני סופה שמקיימה מעושר..."

זכיתי בזכות ארץ ישראל

עם העליה ארצה, הראשון לציון דאז שמע על גדולתו התורנית של הרב, והציע לרב להיות אב"ד בעיר חיפה לענייני גיטין לבד. ההצעה נתקלה בסירוב מוחלט: "כיוון שבכל המקומות שבהם כיהנתי כרב במרוקו זכיתי ולא הוצאתי מתחת ידי ולו גט אחד, מלבד פעם אחת ויחידה שהצטרפנו עליה רבות ולאחר תקופה מה, נישאו שנית לשמחתנו הרבה".

כמובן, תורה מחזרת על אכסניא שלה אם תהיתם, וכבוד הרב כיהן ברבנות נהריה ובדיינות בבאר שבע ועוד, ונזכיר כי בעבר כששאלנו את כבוד הרב על ההבדל בין עולם הדיינות הפורח במרוקו לבין זה שאינו נופל ממנו בארץ ישראל, קיבלנו מהרב שליט"א תשובה מעניינת בנימה אישית:

"אזכיר דארץ ישראל מחכים, אני מתפעל ומתפעם מעולם התורה האדיר שלו זכינו בדורנו בארץ ישראל, יכול אני לומר בבטחה כי אף אני זכיתי שמעיינותי יפוצו חוצה ואף לחבר ספר השו"ת עמק יהושע על שבעת חלקיו רק בארץ ישראל בזכות קדושתה האדירה. חשתי זאת בבירור מאז עליתי ארצה.

"ויתרה מזאת, גם אצל בני ונכדי אשר למדו בארץ ישראל ראיתי שהם עשו חיל בעולם התורה בזכות קדושתה וטהרתה"

זקן רבני מרוקו הגה"צ רבי יהושע ממאן שליט"א

במה הארכת ימים, כולם רצו לשאול, אבל הוא דחק ושאל כי תורה היא וללמוד היה צריך. היה זה לפני כמה ימים, כאשר הרב אברהם אסולין התארח בביתו של הגה"צ רבי יהושע ממאן, זקן רבני מרוקו שליט"א, ואז שאל את השאלה וביקש את המתכון שכה רבים זקוקים לו.

אומנם כנראה לכל אחד יש את דרכו שלו בעבודת ה' וממילא כל אחד זוכה בדרכו שלו לזכות הגדולה הזו, אם וכאשר, כמובן, אולם לשם התועלת הגדולה, מספר

הנהגה חשובה שאף הוא מקפיד בה כל ימיו מצעירותו, והיא אמירת ברכת אשר יצר בכוונה גדולה כראוי, דבר דבור על אופניו.

בקצרה נספר על תולדותיו כפי ששמענו בביתו, כי הגה"צ רבי יהושע ממאן נולד בשנת תרע"ח, (1918) בעיר צפרו לאביו הגאון רבי רפאל עמרם זצ"ל. בצעירותו למד הרב בבית רבו הגאון החסיד רבי דוד עמר זצ"ל, התלמידים היו לנים בתחילת הערב בבית הרב, ומחצות לילה היו משכימים, מתחילים את הסדר באמירת תיקון חצות וממשיכים בלימודם, כך הרב למד אצל רבו שלוש שנים עד כי בגיל חמש עשרה נתבקש על ידי אביו ללמוד מלאכה, ואז הלך ללמוד את מקצוע הנגרות. אולם ראשו נתון היה עדיין בהוויות אביו ורבו, והנגר התפלא על בחור כה מוכשר, וידיו אין עמו... לימים הנער מגודל תשוקתו לתורה שב לבית אביו, ואמר אבא חשקה לבי בתורה בלבד, אביו קבלו וידע שעוד נועד לגדולות, שכן אז היה צעיר דיני מרוקו. אחיו ניסה להניע אותו מהחלטתו מללמוד יום שלם כשהוא מקשה בעדו 'ממה תתפרנס ובמה תפרנס את ביתך', "ענית לי לו כי מוכן אנוכי לקיים את

לנו הרב אסולין, ואף משום שהייתה זו עת רצון ולכן העזתי לשאול את הגה"צ רבי יהושע ממאן, ואכן בראשית דבריו ציין לי ש"הכול בזכות התורה". אולם הבינותי שיש מה לשמוע עוד והפצרתי לשמוע עוד, ואכן הרב שליט"א סיפר שבתקופת העלייה הגדולה ממרוקו, אותה תקופה עם עליית הרבה יהודים ממרוקו לארץ, "מרת אמי ע"ה הקדימה ועלתה מרוב כיסופיה עוד לפנינו לארץ הקודש, וכמובן המציאות העגומה התבררה רק בעת בואה, כי המדינה לא באמת דאגה למי שלא שימש עבורה, כגון בצבא וכדומה. כך התקבל במרוקו מכתב המספר כי אין לאימא מי שידאג לה ומצבה עגום, או אז עזבנו הכול כל מה שהיה לנו בעולם הדיינות והרבנות, והכול בשביל לעלות ארצה ולטפל באמא כיהא וכיאות לכבודה". ובהקשר זה נציין כי באותם ימים היה מדובר נכבדות בכבוד הרב והוא נועד עוד לגדולה בחוצה לארץ, אך כאמור הוא ויתר על כל זאת כשהוא מוסיף באוזנינו: "המציאות הייתה ממש שהצלתי את אמי ממות לחיים".

כשאנו שואלים את הרב האם הוא תולה זאת בזכות נוספת, הוא ממליץ לנו על

להעמיד דברים על דיוקם

חשש לבריאותו, שיש לומר שבכה"ג היה למרן לסמוך גם עמש"כ בערוה"ש יו"ד (סי' שפד סק"ג) בטעם הירושלמי הנ"ל, דהוי כמו הרעב שאם לא יתנו לו מאכל יאחזנו בולמוס ויסתכן, כן הלהוט אחר ת"ת הוי כמו קצת סכנה במניעתו, ומשום דלא שכיח דבר זה בזמנינו השמיטוהו הפוסקים. והביאו בשו"ת יבי"א ח"ד (חיו"ד סי' לא אות ה). ע"ש. וה"נ שמרן כאב הרבה עד שפחדו על בריאותו, היה לו לסמוך ע"ד הירושלמי ללמוד תורה להקל את סבלו.

וגם אני הכותב, סיפר לי הגר"מ יוסף שליט"א בימי השבעה על אחיו הגר"ר יעקב, כאמור, שמרן בכה הרבה מאוד ביום השלישי של האבילות, עד שחששו על בריאותו. אלא שאמר לי שהודיעו לו על שאלה שהגיעה בהלכות אבילות, ומרן עיין בה, וכך נח לו מעט. ע"כ שמעתי ממנו. ולפי זה קושיא מעיקרא ליתא. ועכ"פ לענ"ד חובה להבהיר את הדברים, שלא תצא תקלה ח"ו, כי בודאי אין רצונו של מרן זיע"א שיתלו בו דברים זרים כאלה, שח"ו הסכים לעשות איזה איסור.

יהי רצון שחפץ ה' בידכם יצלח להגדיל תורה ולהאדירה, ולא תצא תקלה מתחת ידכם. אמן.

בברכת התורה

יצחק לוי כרמיאל

הצרת המערכת

ישר כח גדול על ההארה והנה הצגנו את הדברים בפני הרב הגאון רבי אמיר קריספל שליט"א והוא ראשית אישר כי היו הדברים בהחלט בדיוק וכפי שהוצגו ללא כחל וסרק, אולם חסר היה הנימוק העיקרי שעליו נסמך מרן ואמר כי כיוון שזה צורכי רבים מפני שהיה זה עבור הספר (חזון עובדיה) שעמד לצאת ורבים היו צריכים לו יש להתיר, וזהו כמובן עיקר ההיתר ולא כפי שהשתמע בטעות, וכ"כ כתב גם מרן זצוק"ל בספרו במפורש היתר זה. וחלילה לתלות בוקי סריקי במרן כי אם היה משגה אתנו ילין.

גיליון 1350 של "עונג שבת" פרשת תולדות

על הגאון הרגאצ'ובי שאמר כנ"ל שמוכן לסבול עונש על לימוד התורה באבלות, שדברים אלו אסור לשומעם, וחלילה לחשוך את רבן של ישראל שאמר כן, אלא נראה שסמך ע"ד הירושלמי, שמי שלהוט אחר התורה מותר. ע"ש.

וגם מרן זיע"א, אם עסק בתורה בימי אבלות שלא בדברים הרעים, בודאי סמך על דברי הירושלמי הנ"ל. וידוע גודל ועוצם היראת שמים של מרן זיע"א, כמה היה מתנהג בחסידות, וח"ו לספר עליו שאמר שהוא מוכן לעשות איסור ולקבל עליו עונש. שהרי מרן זיע"א עם כל אהבתו ותשוקתו לתורה, מה שאין בנמצא כלל, וכידוע לכל, כאשר היה צריך לעסוק בעניני הצבור והשעה, היה מפנה לכך את זמנו, ובטוחני שכל זה מחמת היראת שמים של מרן זיע"א, שכל רצונו היה לעשות נחת רוח ליוצרנו ולעשות רצון בוראנו, ולכם כאשר ידע שרצון השי"ת שיעסוק בזיכוי הרבים או אפילו בשיחה עם אדם יחיד להשפיע עליו בעניני עבודת ה', היה מבטל מתורתו על אף שהיה אוהב אותה יותר מכל. ובלי ספק, גם בנ"ד, אילו היה למרן זיע"א איזה נדנדוד איסור בלימוד זה, היה נמנע ולא לומד. וע"כ שסמך ע"ד הירושלמי, וכפי שכתב בעצמו, וכנ"ל.

וכ"ש לפי מה שסיפר שם ב'עונג שבת' בשם הגר"מ יוסף שליט"א, שמרוב צערו של מרן זיע"א היה בוכה הרבה, והיה

ר"ח כסלו תשע"ד.

לכבוד מערכת הגליון החשוב "עונג שבת" שע"י העיתון "יום ליום".

שלום רב, וישע יקרב.

ראשית, הריני להודות לכם על המאמרים הערוכים בטוב טעם ודעת, מדי שבת בשבתו, ובפרט בשבועות האחרונים שלאחר פטירת מרן רבינו הגדול זיע"א, שהבאתם דברי רבני דורנו מפייהם ומפי כתבם ידיעות רבות על חיי מרן זיע"א, אשר יש בזה חיזוק גדול והשקפה טהורה. יישר חילכם לאורייתא.

וברצוני להעיר הערה אחת קטנה על מה שהתפרסם בגליון האחרון של פרשת תולדות (עמ' 12 בסוף הטור הראשון), שאמר הרש"ז רווח בשם הרב אמיר קריספל, שמרן זיע"א עסק בתורה בימי אבלותו גם בעניינים אחרים, וכאשר הזכיר לו רבי אמיר על האיסור שבדבר, אמר לו מרן זיע"א שהוא מעדיף שידונוהו על לימוד בזמן אבלות, ולא על ביטול תורה. וכתב שזה מורה על עוצם מדרגתו הבלתי נתפסת. עכ"ד.

ובמחכ"ת אסור להאמין לסיפור זה בשום אופן. וכפי שכתב מרן זיע"א בעצמו בחזון עובדיה אבלות ח"ב (עמ' קפג) על הבניהו (ברכות כד). שסיפר, על גאון אחד שלמד תורה בימי אבלותו, ואמר לחבריו שהוא מוכן לסבול ולקבל ברצון את העונש על זה, כי לא יוכל להתאפק לסבול הצער מביטול תורה שקשה עליו כמותו. וכתב על זה מרן זיע"א: ולא יאומן כי יסופר דברי תשובה זו, שהרי כתב בספר החינוך שאין רשות לאדם לומר אני מוכן לקבל עונש על מצוה כזו ולעשות מקח וממכר במצוות וכו'. ולכן הסביר מרן זיע"א מעשה זה ע"פ הירושלמי (פ"ג דמרו"ק) שמי שלהוט אחר התורה מותר. וכתב שאפשר לסמוך על זה בשקדן נפלא כ"כ להתיר לו ללמוד בסתר. [וע"ע בשו"ת יבי"א ח"ב חיו"ד סי' כו אות ג].

ואח"כ (בעמ' קפד) כ' עוד מרן זיע"א, שגם בשו"ת לב אברהם (ס"ס צח) כתב שאין להאמין למש"כ בספר אישים ושיטות